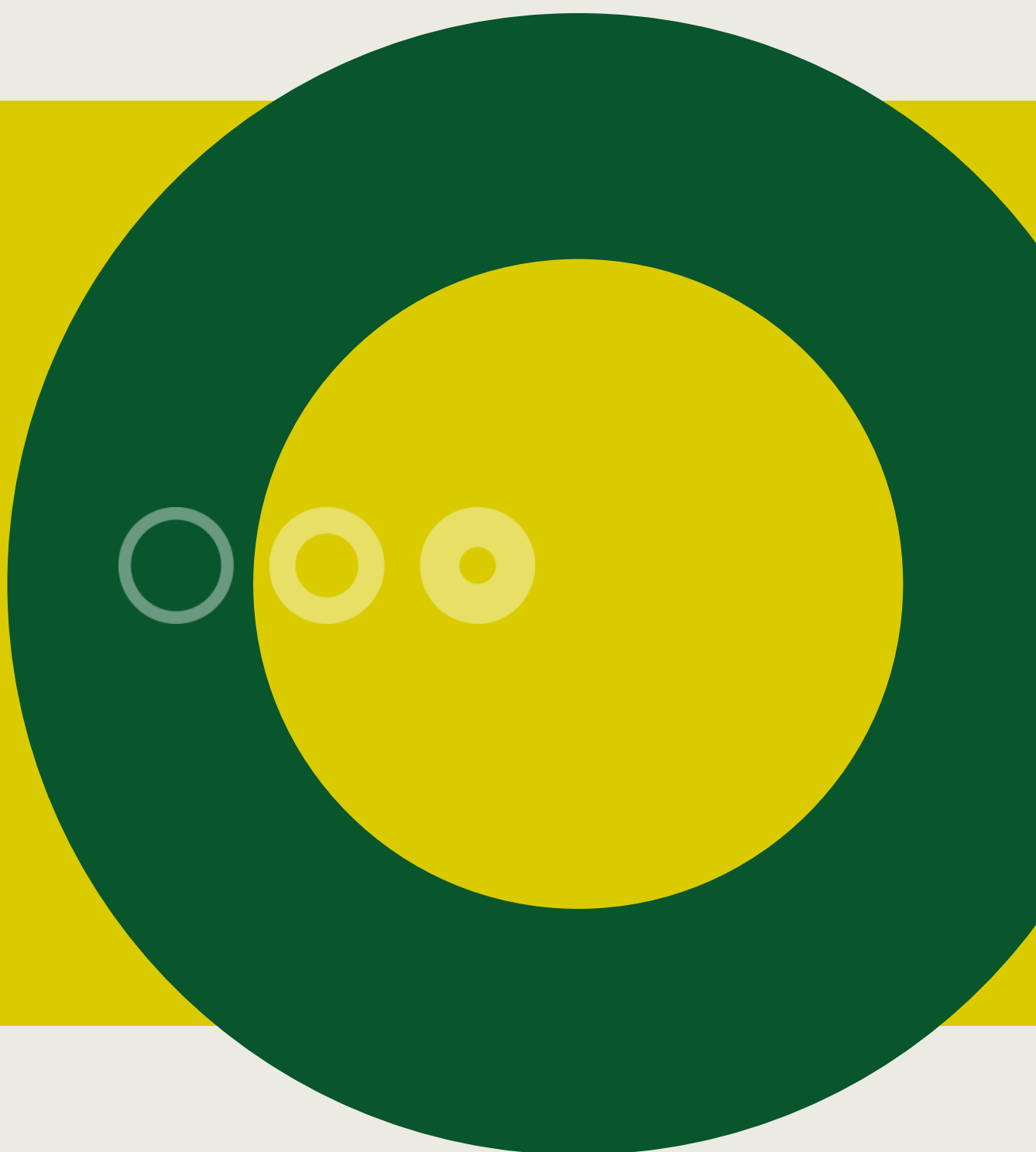

Udsætning af fasaner

2011

Udsætning af fasaner

Udgivet:

Marts 2012

Rapporten er udarbejdet af:

Susanne Kabell, Dyrlæge, ph.d.

Videncentret for Landbrug

Fjerkræklinikken, Koldkærgaard

Agro Food Park 14 A, Skejby

DK-8200 Aarhus N

T +45 8740 5000 F +45 8740 5482 E fjerkraeklinikken@vfl.dk

Anerkendelse:

Projektlederen vil hermed takke deltagerne i projektet, ikke mindst de, der har bidraget til alle tre projekter. Jeres indsats og imødekommenhed har været af afgørende betydning for udbyttet af projekterne. Det har været en spændende og udbytterig faglig udfordring at gennemføre projekterne, og Fjerkræklinikken står fortsat til rådighed for både opdrættere og kolleger med veterinærfaglig bistand.

Finansiering:

Projektet er finansieret af Fjerkræafgiftsfonden.

Indhold

Sammendrag4

Baggrund /faglige begrundelse for projektet.....5

Formål5

Projektets indhold5

Udbytte af projektet.....6

Offentliggørelse af projektet7

Sammendrag

Formålet med projektet var at nedbringe tabet af unge fasaner i perioden fra udsætning i naturen til starten på jagtsæsonen. Erfaringsmæssigt er overgangen fra tam til vild fugl en stor udfordring, og mange unge fasaner bliver svækkede og/eller dør inden de når jagtbar alder. Årsagerne er mangeartede og ikke systematisk belyst i Danmark. I forlængelse af to tidligere projekter, støttet af Fjerkræafgiftsfonden, som afklarede væsentlige problemstillinger hos fasankyllinger i alderen 0-3 uger og 3-6 uger, ønskede Fjerkræklinikkens dyrlæger at fortsætte udredningerne af de særlige udfordringer for vildtfugleopdrættere ved at indsamle relevante data, der kan danne baggrund for optimering af den sidste fase af produktionen. I projektet indgår beskrivelse af udsætningssteder og -metoder såvel i "fredstid" som under sygdomsudbrud inkl. udredning af eventuelle sygdomsårsager.

Sæsonen i 2011 blev præget af usædvanligt stor regnmængde, og dette dominerede situationen på udsætningspladserne. De lidt ældre fugle klarede sig nogenlunde, mens de helt unge, nyudsatte kyllinger havde problemer med at holde varmen. De, der døde, døde af kulde og sult.

Baggrund /faglige begrundelse for projektet

Projektet er en opfølgning på to tidligere projekter: Et projekt i 2008, gennemført i DTU Veterinærinstituttets regis, belyste problemer omkring opdrættede vildtfuglekylingers første tre leveuger. Hovedkonklusionen var at mange af kyllingerne havde svært ved at finde ud af at optage foderet, og udredningen førte til ændring af valg af strølesesmateriale og belyningsmetode i husene hos de daggamle fasankyllinger, hvorefter første uges dødelighed angiveligt er faldet markant.

Et projekt i 2010, gennemført af Fjerkræklinikken, dokumenterede udbredte problemer med coccidiose hos opdrættede vildtfuglekylinger i aldersgruppen 3-6 uger og satte fokus på de dyrevelfærdsmæssige problemer i meget hyppige sygdomsudbrud hos denne aldersgruppe. Projektet resulterede i, at der blev åbnet mulighed for via dyrlægerecept at få fremstillet foder indeholdende coccidiostat. Ændringen nedsatte dødeligheden og øgede angiveligt ensartetheden i de berørte flokke. Efterfølgende er holdningen til at tilsætte coccidiostater til fasanfoder under yderligere revision, men uanset adgang til foder tilsat coccidiostat er det projektlederens holdning, at forebyggelse i form af vaccination er en mere fremtidssikret løsning. Vacciner er ikke udviklet til fasaner p.t.

Fasaner udsættes i naturen efter endt opdrætsperiode sidst på sommeren, når de er fra 6 uger gamle. Mange forskellige metoder anvendes for at støtte fuglenes udslusning fra tamme til vilde dyr - med varierende resultater. Der ses ofte øget dødelighed og utrivelighed blandt de unge fasaner efter udsætningen, og opklaringen af årsagsforholdene er særligt vanskelig, da svækkede og døde fugle forsvinder i naturen. De formodede årsager til utrivelighed er mangfoldige: dårligt vejr, rovdyrangreb, sult, parasitter, tarmbetændelser forårsaget af virus, spirochaeter og/eller flagellater osv. Det er principielt ikke muligt at behandle de udsatte og derfor "vilde" fasaner med medicin, og større antal syge og døde fasaner i naturen er hverken sundhedsmæssigt eller etisk/dyreværnsmæssigt acceptabelt.

I England udsættes fasanerne i et landskab, der fra Victoriatiden er formet til jagt på udsatte fasa-

ner. Fuglene udsættes på større, strategisk anbragte, indhegnede arealer med træbevoksning, hvor de er beskyttet mod rovdyr og har adgang til foder og vand. Når fasanerne kan klare sig selv, flyver de over indhegningen og er først derefter at betragte som "vilde" og jagtbare.

Fig. 1 Udsætningsområde i England 2010

Formål

Formålet med projektet var at afklare og afværge årsager til svækkelse og øget dødelighed hos unge, opdrættede fasaner efter udsætning i naturen

Projektets indhold

I udsætningssæsonen 2011 blev 9 udsætningspladser besøgt med henblik på at beskrive og vurdere forholdene. Blandt de ni udsætningssteder var tre inspireret af det engelske system, hvor fuglene er beskyttet mod rovdyr i en beplantet indhegning, hvor de fodres og vandes indtil de er store nok til at flyve over indhegningen.

En opdrætter, der rapporterede udbrud af sygdom efter udsætning på to lokaliteter – dvs. fund af flere døde fugle på udsætningspladsen – blev besøgt med det samme med henblik på at få indblik i forholdene på fuglenes opholdssteder, og for at kunne indsamle friskt materiale til diagnostisk undersøgelse. Materialet blev undersøgt dels i samarbejde med lokal dyreklinik og dels på Fjerkræklinikken.

Udbytte af projektet

Projektet gav adgang til praktisk information om forskellige måder at udsætte fasaner på.

I et tilfælde udsattes fasanerne i et område med lav beplantning af buske i rækker, grænsende op til en stedsegrøn beplantning (thuja). På en nærliggende udsætningsplads blev kyllingerne udsat i et større område beplantet med graner og med forskellige buske, udvalgt til formålet. Flytbare net spændes ud for at holde de nyudsatte kyllinger inde på området indtil de selv er i stand til at finde føde og skjul. Kyllingerne fodres og vandes inde på arealet.

I tre tilfælde blev fuglene som tidligere nævnt udsat i faste, store "engelske" indhegninger, der beskytter mod rovdyr ved elektrisk tråd for nederen i indhegningen. I indhegningerne var der foder og vand, og beplantningen var hovedsageligt stedsegrønne træer, især thuja. I to tilfælde var opdræts-husene flyttet ud i indhegningen.

På fire udsætningspladser var kyllingerne udsat uden indhegning, men på steder, der erfaringsmæssigt giver god beskyttelse: beplantning med majs, skovkant, bevoksning med buske, brombær og bregner, så kyllingerne både kan søge læ og komme op på sovepladser udenfor rækkevidde af ræve. Foderpladserne var overdækket, og der blev kørt friskt vand ud på pladserne dagligt. I forlængelse af udsætningspladserne var der ofte større engarealer, enggræsarealer, og/eller beplantninger med majs og jordskokker. Kyllingerne blev i alle tilfælde udsat sammen med nogle af ammekyllingerne. Udsætningsdagen vælges omhyggeligt, og helst op til en stabil tørvejrperiode.

På grund af regn var de problemer, der viste sig på udsætningsstederne, relateret til at de yngste fasaner ikke kunne klare sig men frøs, holdt op med at æde og døde af sult og kulde. De steder hvor der var udsat huse, blev husene kun lidt benyttet af fuglene, og gulvet blev meget hurtigt snavset, dvs. risiko for højt smittetryk mht. bakterier, svampe og parasitter.

Forventningen om at projektet ville kunne afdække betydningsfulde problemstillinger og relevante indsatsområder for den sidste fase i fasan-

opdrætternes produktion druknede praktisk talt i den regnfulde sensommer.

Det fremgik tydeligt, at vejret har afgørende betydning for kyllingernes tilvækst og velfærd. Kun de største kyllinger med helt intakt fjerdragt kan klare at blive våde ved 6 ugers alderen, og det er ofte betingelserne for danske fasankyllinger. Forsøg på at holde kyllingerne længere i opdrætsvoliererne førte til fjerpilning og øget smittepres i voliererne, ofte med udbrud af diarré, uden at der kunne påvises parasitter eller egentligt sygdomsfremkaldende bakterier.

Udsætning ved 6 uger synes at være det rette tidspunkt, men det er alt afgørende at fuglene er i god kondition. En "Best management practise" må derfor være rettet mod hele produktionsperioden, da der kun er ringe chance for at rette undervægtige kyllinger, eller kyllinger med beskadiget fjerdragt op efter udsætning.

Fig. 2 Fodring under overdækning

Fig. 3 Otte uger gamle kyllinger i den danske sommer

Nogle hovedpunkter i anbefalingerne omkring udsætningen:

- Udsætningsarealet gøres klar i god tid før udsætning, der skal være åbne områder hvor fuglene kan sole sig, bunddække til skjul for rovfugle og vejrlig, buske og træer med nat-sædemulighed udenfor rævens rækkevidde, foder og vand
- Udsætning skal ske først på dagen på en dag med udsigt til tørvejrlængst muligt
- Manuel fodring to gange dagligt den første måned for at få overblik over hele flokken
- Opsyn meget hyppigt de første dage for at hjælpe kyllingerne i gang, herunder få dem på plads til natten
- Rovdyr og -fugle holdes på afstand med forskellige skræmme-midler

Offentliggørelse af projektet

Projektets resultater vil om ønsket blive offentliggjort på generalforsamlinger eller andre møder for interesserede vildtfugleopdrættere, i bladet Dansk Erhvervsfjerkræ og på Videncentret for Landbrugs hjemmeside.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Fjerkræ

Agro Food Park 15 T +45 8740 5000
Skejby F +45 8740 5010
DK 8200 Aarhus N vfi.dk